

Právo na ochranu osobnosti

K úspěšnému uplatnění práva na ochranu osobnosti postačí zjištění, že zásah byl objektivně způsobilý narušit nebo ohrozit práva chráněná ustanovením § 11 občanského zákoníku; nevyžaduje se vyvolání následků. Kdo se zásahu dopustil, nemůže se zprostit odpovědnosti ani důkazem, že byl v omylu. Zásadně se nelze úspěšně bránit proti žalobě na ochranu osobnosti tím, že žalovaný šířil pouze ty údaje, které sám jen slyšel.

K úspěšnému uplatnění práva na ochranu osobnosti postačí zjištění, že zásah byl objektivně způsobilý narušit nebo ohrozit práva chráněná ustanovením § 11 občanského zákoníku; nevyžaduje se vyvolání následků. Kdo se zásahu dopustil, nemůže se zprostit odpovědnosti ani důkazem, že byl v omylu. Zásadně se nelze úspěšně bránit proti žalobě na ochranu osobnosti tím, že žalovaný šířil pouze ty údaje, které sám jen slyšel.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 28 Cdo 2194/2002, ze dne 24.4.2003)

Nejvyšší soud rozhodl o dovolání J. R., zastoupeného advokátem, proti rozsudku Vrchního soudu v Praze z 25. 7. 2002, sp. zn. 1 Co 106/2002, vydanému v právní věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 32 C 10/2001 (žalobkyně H. V., zastoupené advokátem, proti žalovanému J. R., který byl v řízení před soudy obou stupňů zastupován advokátkou, o ochranu osobnosti), tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění :

Žalobkyně se domáhala žalobou, podanou u soudu 9. 1. 2001, aby žalovanému bylo uloženo: 1. zdržet se neodůvodněných mediálních útoků vůči žalobkyni, které by ji jednak spojovaly s neidentifikovanými mafiány a jednak by navozovaly dojem, že v roce 1977 podepsala tzv. Antichartu, 2. zaslat žalobkyni do tří dnů formou dopisu omluvu (v žalobkyní navrženém znění) za výroky žalovaného při rozhovoru pro L. n. dne 6. 10. 2000, jakož i v příspěvcích do čtenářské rubriky L. n. ze 16. a 23. 10. 2000, a 3. uveřejnit na svůj náklad v deníku L. n. a v deníku M. f. D. omluvu (v žalobkyní navrženém znění) týkající se výroků žalovaného v článku uveřejněném dne 6. 10. 2000 v článku pod názvem „Dívčí válka – jsou české zpěvačky ještě vůbec zpěvačky? Nejsou to už jen nalíčené tváře z obálek?“ a za výroky v příspěvcích do čtenářské rubriky L. n. ze 16. a 23. 10. 2000, jež byly způsobilé poškodit pověst žalobkyně u široké veřejnosti.

Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby s tím, že v žalobkyní uváděných člancích pouze konstatoval ze zprávy ČTK z 11. 2. 1977 a z článku v bývalém Rudém právu z 11. 2. 1977, že jméno žalobkyně bylo uvedeno na tzv. Antichartě. Pokud žalobkyně poukazuje na jeho výrok, že žalobkyně neztratila kontakty na mafiány, kteří ji prosazovali do médií v sedmdesátých a osmdesátých letech, a proto slaví dnes svůj „come back“, byl žalovaný toho názoru, že má právo vyslovit svůj názor na celou kulturní scénu, neboť je známo, že „bez kontaktů se sebelepší zpěváci do médií nedostanou“.

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze 14. 1. 2002, č. j. 32 C 10/2001-35, byl zamítnut žalobní návrh žalobkyně na uložení povinnosti žalovanému zdržet se „neodůvodněných mediálních útoků vůči žalobkyni, které by ji spojovaly s neidentifikovanými mafiány a které by také navozovaly dojem, že v roce 1977 podepsala žalobkyně tzv. Antichartu, přičemž tyto výroky byly způsobilé snížit její vážnost ve společnosti“. Stejně tak byl zamítnut žalobní návrh žalobkyně na uložení povinnosti žalovanému, aby žalobkyni zaslal formou osobního dopisu omluvu v žalobkyní navrženém znění. Posléze byl zamítnut i žalobní návrh žalobkyně na uložení povinnosti žalovanému, aby na svůj náklad uveřejnil v deníku L. n. a v deníku M. f. D. omluvu žalobkyni v jí navrženém znění.

K zamítnutí prvního ze žalobních návrhů žalobkyně soud prvního stupně uvedl, že není důvodný, neboť „žalobkyně zvolila mediální cestu reprodukování svých názorů a žalovaný na to opatrně reagoval; jde o vzájemný dialog mezi oběma účastníky řízení a podle názoru soudu prvního stupně není možné takovýto způsob zakázat“. Neměl tu tedy soud prvního stupně prokázáno, že by tu došlo k neoprávněnému zásahu a že by tu hrozilo opakování takového zásahu. Pokud šlo o žalobní návrh žalobkyně na uložení povinnosti žalovanému zaslat formou osobního dopisu omluvu žalobkyni, soud prvního stupně poukazyval na žalobkyní navržené znění omluvy a konstatoval: „Formulace požadované omluvy neodpovídá zjištěnému neoprávněnému zásahu po stránce skutkové a neodpovídá ani slovnímu znění, které bylo obsaženo v projevu žalovaného“. Ani textovou úpravou v tomto případě nešlo žalobě, podle názoru soudu prvního stupně, vyhovět. Posléze i ohledně žalobního návrhu na uložení povinnosti žalovanému uveřejnit na vlastní náklad v deníku L. n. a v deníku M. f. D. omluvu v žalobkyní navrženém znění, měl soud prvního stupně za to, že nelze formulaci omluvy považovat za přílehavou a měl ostatně za to, že žádnou žalovaným použitou formulací (v článkách v uvedených denících ze 16. 10. a 23. 10. 2000) nedošlo k zásahu do osobností sféry žalobkyně.

Z uvedených důvodů tedy soud prvního stupně žalobu žalobkyně zamítl v celém rozsahu a o nákladech řízení rozhodl s poukazem na ustanovení § 142 odst. 1 občanského soudního řádu. O odvolání žalobkyně proti uvedenému rozsudku soudu prvního stupně rozhodl Vrchní soud v Praze rozsudkem z 25. 7. 2002, sp. zn. 1 Co 106/2002. Rozsudkem odvolacího soudu byl rozsudek soudu prvního stupně změněn tak, že žalovanému bylo uloženo do tří dnů od právní moci rozsudku zaslat žalobkyni formou osobního dopisu omluvu v tomto znění: „Vážená paní H. V., ve svém rozhovoru pro L. n., otištěném v souhrnném materiálu dne 6. 10. 2000, jsem o Vás mimo jiné uvedl:... jí se zřejmě podařilo neztratit kontakt na mafiány, kteří ji v sedmdesátých letech tlačili do rádia, do televize na desky. Teď slavila comeback v Polsku, ba i s G. v Carnegie Hall. Za tento zásah do Vaší pověsti se proto omlouvám. J. R.“. Žalovanému bylo dále uloženo uveřejnit do 15 dnů od právní moci rozsudku na svůj náklad v deníku L. n. a v deníku M. f. D. omluvu ve znění: „Ve svém rozhovoru pro L. n., otištěném dne 6. 10. 2000 v článku pod názvem Dívčí válka – jsou české zpěvačky ještě vůbec zpěvačky? Nejsou to už jen dokonale nalíčené tváře z obálek?, jsem o paní H. V. mimo jiné uvedl:... jí se zřejmě podařilo neztratit kontakt na mafiány, kteří ji v sedmdesátých a osmdesátých letech tlačili do rádia, do televize a na desky. Teď slavila svůj comeback v Polsku, ba dokonce s G. v Carnegie Hall. Za tento zásah do její pověsti se proto paní H. V. omlouvám. J. R.“. Byl zamítnut žalobní návrh, aby znění omluvy obsahovalo také text: „Má úvaha o neztraceném kontaktu na mafiány byla zavádějící a nebyla adekvátní povaze jejich pracovních a společenských kontaktů“ a aby tu bylo použito i slovo „dobré“. Bylo také rozhodnuto, že žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

V odůvodnění svého rozsudku odvolací soud uvedl, že odvolání žalobkyně pokládá zásadně důvodné.

Pokud jde o výrok žalovaného o „kontaktní mafiány“, odvolací soud dovozoval, že spojení někoho s mafiány, tedy členy organizací obecně pojímaných jako zločinecké, pohybující se mimo rámec zákona, zpochybňuje čest a důstojnost takové osoby; v daném případě pak je spojení osoby žalobkyně s mafií dáváno do souvislosti s jejím profesionálním úspěchem a zpochybňuje se tak zejména její čest profesní. Žalovaný v řízení neprokázal pravdivost takového svého tvrzení. Odvolací soud se neztotožnil s námitkou žalovaného, že žalobkyně je osobou veřejného zájmu a že tedy musí snášet širší limity při kritice své osoby; neobstojí ani žalovaného dovolání se na svobodu projevu a na právo vyslovit své názory; novináři či kritici nemohou být vyňati z odpovědnosti za neoprávněný zásah podle ustanovení § 13 občanského zákoníku na rozdíl od „řadových občanů“, jak tuto myšlenku dal v úvahu žalovaný spolu s myšlenkou oprávnění používat v tisku nadsázky či nadstandartní terminologie.

Z uvedených důvodů odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně podle ustanovení § 220 občanského soudního řádu tak, že žalobnímu návrhu na uložení povinnosti žalovanému k zaslání písemné omluvy a na uveřejnění omluvy v tisku vyhověl. O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle ustanovení § 224 odst. 1 a 2 a § 142 odst. 1² a 3 občanského soudního řádu.

Rozsudek odvolacího soudu byl doručen advokátce, která žalovaného v řízení zastupovala, dne 17. 9. 2002 a dovolání ze strany žalovaného bylo u Městského soudu v Praze podáno dne 20. 9. 2002, tedy ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 občanského soudního řádu.

Dovolatel navrhoval, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a aby věc byla vrácena k dalšímu řízení. Co do přípustnosti dovolání poukazoval dovolatel na to, že jeho dovolání směřuje proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé. Jako dovolací důvod dovolatel uplatňoval, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci samé, dále že rozhodnutí odvolacího soudu vychází ze skutkového zjištění, které nemá oporu v provedeném dokazování a rovněž i to, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Dovolatel poukazoval na to, že odvolací soud založil své rozhodnutí na tom, že uveřejněné sdělení žalovaného bylo skutkovým tvrzením a nikoli vyjádřením názoru, přičemž o tom nebylo provedeno žádné dokazování na rozdíl od závěru, k němuž dospěl soud prvního stupně. Odvolací soud se také vůbec nezabýval vyjádřením žalovaného, zdůrazňujícím, že jeho výroky vůči žalobkyni mají přenesený význam. V tom spatřoval dovolatel vadu, k níž došlo v řízení.

Dovolatel také zdůrazňoval, že žádnou oporu v provedeném dokazování nemá skutkové zjištění o tom, že tu došlo k poškození profesionální pověsti žalobkyně. Hledisko výroků uváděných v žalobě žalobkyně na veřejnost nebylo uváženo odvolacím soudem, ačkoli k tomu žalovaný nabízel důkazy.

Pokud šlo o právní posouzení věci odvolacím soudem, pokládal je dovolatel za nesprávné posouzení ohledně několika otázek. Především byl nesprávně posouzen žalovaným použitý výraz „mafiani“; podle názoru dovolatele „pro určení skutečného významu slova je nutné zkoumat celý výraz a jeho použití ve slovním i společenském kontextu“; odvolací soud vycházel, podle názoru dovolatele, nesprávně „z jediného tradičního (a dnes již překonaného) prvoplánového významu slova mafiáni“; jádrem sdělení dovolatele však bylo to, že žalobkyně měla kontakt s určitými vlivnými osobami,

působícími ve sféře české populární hudby v 70. a 80. letech, přičemž tyto osoby žalovaný s určitou nadsázkou označuje jako mafiány. Podle názoru dovolatele čtenář, který při četbě dospěl ke slovu „mafiáni“, nepochybně toto slovo pochopil tak, jak bylo míněno dovolatelem.

Dovolatel zdůrazňoval, že neuvedl, že by profesní úspěch žalobkyně bylo možné přičítat jedině jejím zmíněným kontaktům.

Pokud jde o dovolacím soudem uloženou sankci uveřejnění omluvy žalobkyni v L. n., ale i v deníku M. f. D., byl dovolatel toho názoru, že tato sankce jde nad rámec vymezený zákonem v § 13 odst. 1 občanského zákoníku, když výrok o mafiánech byl otištěn jen v L. n.; důkazy provedené v řízení před soudy obou stupňů nepotvrzovaly existenci sdělení ze strany žalovaného vůči žalobkyni také v deníku M. f. D. Nad rámec zákona je také to, že soudem uložená omluva obsahuje i větu „Teď slavila come back v Polsku, ba dokonce s G. v Carnegie Hall“; tato věta totiž neobsahuje žádné sdělení, které by jakkoli mohlo zasáhnout do pověsti žalobkyně.

Dovolání dovolatele bylo třeba posoudit jako přípustné, protože směřovalo proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé (§ 237 odst. 1 písm. a/ občanského soudního řádu).

Při posuzování dovolacích důvodů v dovolání dovolatele – postižení řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a skutkové zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování – vycházel dovolací soud z právních závěrů z uveřejněných rozhodnutí a stanovisek, zejména ze Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, vydávané Nejvyšším soudem.

V rozhodnutí uveřejněném pod č. 8/1994 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek bylo vyloženo, že vadné nebo nesprávné skutkové zjištění v občanském soudním řízení není samo o sobě dovolacím důvodem, nýbrž jen tehdy, jestliže zakládá některý z dovolacích důvodů výslovně uvedených v ustanoveních občanského soudního řádu upravujících dovolací důvody. Dovolacím důvodem nemohou být vady a omyly při hodnocení důkazů (§ 132 občanského soudního řádu). Rozhodnutí soudu vychází ze skutkového zjištění, jež nemá v podstatné části oporu v dokazování tehdy, jestliže soud vzal za zjištěno něco, co ve spise vůbec není.

Také v daném případě bylo nutno posoudit, zda jsou na místě výtky ze strany dovolatele proti postupu odvolacího soudu v tomto řízení. Podle názoru dovolacího soudu nelze přisvědčit tvrzení dovolatele, že tu odvolací soud při svém rozhodování vzal za zjištěno něco, co ve spise vůbec není. Odvolací soud ostatně v tomto řízení vycházel především z nepochybné existence článků žalovaného v tisku, obsahujících údaje sdělené takto veřejně žalovaným o žalobkyni. Toto své zjištění pak soud hodnotil způsobem neodporujícím ustanovení § 132 občanského soudního řádu, svěřujícím soudům jako jejich základní oprávnění hodnotit provedené důkazy podle své úvahy s přihlédnutím ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci řízení. Uveřejněná judikatura soudů, jak shora citováno, upozorňuje, že občanský soudní řád nepokládá a nepokládá za potřebné zakotvit jmenovitě jako dovolací důvod výtky a tvrzené nedostatky hodnocení důkazů ze strany soudu, na rozdíl např. od nesprávného právního posouzení věci. Dovolací soud nespatřuje v daném případě v postupu odvolacího soudu v řízení vadu řízení, a to takovou vadu, kterou by bylo možné označit jako vadu s následky na správnost rozhodnutí ve věci. Jako takovou vadu řízení nelze označit výtky žalovaného

na neúplnost zjištění skutečného stavu (které rovněž samo o sobě není zakotveno v občanském soudním řádu jako konkrétní dovolací důvod) a na nesprávné hodnocení důkazů.

Pokud dovolatel uplatňoval dále dovolací důvod, že totiž rozhodnutí odvolacího soudu spočívá, podle názoru dovolatele, na nesprávném právním posouzení věci, vycházel dovolací soud rovněž z právních závěrů z uveřejněné judikatury soudů, že totiž nesprávné právní posouzení věci spočívá buď v použití nesprávného právního předpisu na projednávanou právní věc nebo v nesprávném výkladu použitého právního předpisu (srov. k tomu z rozhodnutí uveřejněného pod č. 3/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek text na str. 13/45/).

V daném případě odvolací soud posoudil projednávanou právní věc podle ustanovení § 11 a § 13 občanského zákoníku, která se nepochybně na projednávanou věc vztahovala a účastníci řízení na ně v průběhu řízení poukazovali. Bylo tedy nutno v dovolacím řízení zabývat se ještě tím, zda si odvolací soud tato ustanovení také správně vykládal. I v otázce výkladu těchto konkrétních ustanovení vycházel dovolací soud z již uveřejněných výkladových právních závěrů z judikatury soudů k ustanovením § 11 a § 13 občanského zákoníku.

V rozhodnutí uveřejněném pod č. 15/1996 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek byl zaujat jednoznačný právní názor, že samo uveřejnění nepravdivého údaje, dotýkajícího se osobnosti fyzické osoby, zakládá zpravidla neoprávněný zásah do práva na ochranu její osobnosti, odůvodňující požadavek na přiměřené zadostiučinění podle ustanovení § 13 odst. 1 občanského zákoníku.

Neoprávněným zásahem je zásadně každé nepravdivé tvrzení anebo obvinění zasahující práva fyzické osoby, chráněná ve smyslu ustanovení § 11 občanského zákoníku (srov. Sborník III. Nejvyššího soudu, SEVT, Praha 1980, str. 172 a 193).

K úspěšnému uplatnění práva na ochranu osobnosti postačí zjištění, že zásah byl objektivně způsobilý narušit nebo ohrozit práva chráněná ustanovením § 11 občanského zákoníku; nevyžaduje se vyvolání následků. Kdo se zásahu dopustil, nemůže se zprostit odpovědnosti ani důkazem, že byl v omylu (tzv. důkazem omluvitelného omylu) /viz Sborník III. Nejvyššího soudu, SEVT, Praha 1980, str. 176 a 177/.

Zásadně se nelze úspěšně bránit proti žalobě na ochranu osobnosti tím, že žalovaný šířil pouze ty údaje, které sám jen slyšel (Sborník III. Nejvyššího soudu, SEVT, Praha 1980, str. 195).

Tyto právní závěry z uveřejněné judikatury soudů měl tedy dovolací soud na zřeteli při posuzování důvodnosti tvrzení dovolatele, že jeho dovoláním napadené rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Odvolací soud zaujal právní závěr, že žalovaný uveřejnil v tisku tvrzení, že žalobkyně měla v sedmdesátých a osmdesátých letech kontakty s mafií, které se jí podařilo neztratit a proto slaví svůj „comeback“. Přitom odvolací soud vycházel z dalšího závěru, že se žalovanému nepodařilo v řízení před soudy obou stupňů prokázat pravdivost těchto svých tvrzení. Ve svém dovolání pak dovolatel k

existenci výroku o mafiánech pouze uváděl, že „dovatel nesouhlasí s tím, jak Vrchní soud v Praze posoudil pojem mafiáni z hlediska kontextu sdělení dovolatele“.

Za těchto okolností, kdy došlo k uveřejnění výroku žalovaného, zasahujícímu právo žalobkyně na ochranu jejích osobnostních práv, přičemž v řízení nebylo prokázáno, že by tento slovní výrok žalovaného odpovídal skutečnosti a že by tedy byl pravdivý, nelze přesvědčivě mít za to, že by rozhodnutí odvolacího soudu, proti němuž směřuje dovolání dovolatele, nebylo správné (srov. § 243b odst. 2 občanského soudního řádu), když posoudil výrok žalovaného jako neoprávněný zásah do práva žalobkyně na ochranu osobnosti (ve smyslu ustanovení § 11 občanského zákoníku), za nějž pak uložil přiměřené zadostiučinění odpovídající ustanovení § 13 odst. 1 občanského zákoníku.

Přikročil proto dovolací soud k zamítnutí dovolání dovolatele podle ustanovení § 243b odst. 2 občanského soudního řádu jako dovolání neodůvodněného.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělků \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochrana spotřebitele \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určení otcovství \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Jméno v obchodní firmě právnické osoby](#)